

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA
Zagreb, 19. prosinca 2024.

Analiza odluke

Mendeš protiv Hrvatske
zahtjev br. 13308/19

čl. 6. Konvencije – pravo na pristup sudu čl. 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju – zaštita vlasništva

*Nalog za plaćanje troškova zastupanja države po državnom odvjetništvu
nije bio proizvoljan niti očigledno nerazuman
te nije predstavljao nerazmjerno miješanje u mirno uživanje vlasništva*

Europski sud za ljudska prava (dalje: Europski sud), zasjedajući u odboru od 3 suca, 3. rujna 2024. odbacio je prigovor podnositeljice zahtjeva o prekomjernim troškovima parničnog postupka koje joj je domaći sud naložio platiti i proglasio njezin zahtjev nedopuštenim temeljem članka 35. stavka 3. točke (a) i stavka 4. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje: Konvencija).

Porezna uprava uknjižila je založno pravo na nekretnini u vlasništvu majke podnositeljice radi osiguranja naplate poreznog duga. S vremenom, porezni dug majke značajno se povećao, a ona se preselila u Njemačku te je podnositeljici darovala svu imovinu u Hrvatskoj, uključujući i zalogom opterećenu nekretninu. Općinsko državno odvjetništvo u Županji (dalje: državno odvjetništvo) podnijelo je tužbu protiv podnositeljice, tražeći da sud utvrdi da ugovori o darovanju imovine između nje i majke ne proizvode učinak prema državi jer su učinjeni s namjerom izbjegavanja plaćanja poreznog duga. Podnositeljica je tijekom postupka priznala da je znala za dug svoje majke kad je prihvatila darovanje. Unatoč tome, godinama je osporavala osnovanost tužbenog zahtjeva. Majka podnositeljice je 9 godina nakon podizanja tužbe postigla nagodbu s poreznim vlastima i podmirila svoj dug. S obzirom da je dug bio podmiren, državno odvjetništvo je povuklo tužbu i zatražilo trošak. Podnositeljica se nije usprotivila povlačenju tužbe, no tražila je da joj država nadoknadi parnične troškove. Ističući da je povlačenje tužbe uslijedilo odmah nakon što je dug namiren te da nije odlučno to što dug nije podmirila podnositeljica već njezina majka, Općinski sud u Županji je presudio da podnositeljica državi mora platiti troškove postupka¹. Županijski sud u Vukovaru je potvrdio predmetnu presudu. Protiv rješenja Županijskog suda u Vukovaru kojim je odlučeno o parničnom trošku podnositeljica je podnijela ustavnu tužbu. Ustavni sud je istu odbacio navodeći da rješenje ne predstavlja pojedinačni akt u smislu članka 62. stavka 1. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu.

Pred Europskim sudom podnositeljica je prigovorila povredi članka 6. stavka 1. te članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju, zbog prekomjernih troškova postupka i navodne proizvoljnosti odluka domaćih sudova u tom pogledu.

¹ Parnični trošak utvrđen je u iznosu od 45.500 HRK (otprilike 6.038 EUR).

Europski sud je ponovio da nerazumni troškovi postupka mogu otvoriti pitanje ograničenja prava na pristup sudu i miješanja u pravo na mirno uživanje vlasništva ako „konzimiraju“ velik dio financijske naknade dodijeljene u tom postupku ili ju čak nadilaze, a podnositelj je kao tužitelj uspio barem s osnovanošću svog tužbenog zahtjeva (*Klauz protiv Hrvatske*, br. 28963/10, stavci 76.-97, 116.-118., 18. srpnja 2013.). Štoviše, takvo miješanje može biti opravdano čak i kada podnositelj nije uspio dokazati osnovanost svog tužbenog zahtjeva, ako nije mogao znati da neće imati razumne izgleda za uspjeh u pogledu osnovanosti tužbenog zahtjeva (*Cindrić i Bešlić protiv Hrvatske*, br. 72152/13, stavak 107. 6. rujna 2016.).

Predmet podnositeljice specifičan je zbog okolnosti da je ona u postupku pred domaćim sudovima bila tuženik, te zbog činjenice da joj je naloženo nadoknaditi troškove parničnog postupka (zastupanja države od strane državnog odvjetništva) iako ona kao tuženik nije osobno udovoljila tužbenom zahtjevu tužitelja (RH), već je to učinila njezina majka. Naime, sukladno članku 283. stavku 2. Zakona o obveznim odnosima tužba za pobijanje pravnih radnji dužnika može se podnijeti samo protiv osobe u čiju korist je sporna pravna radnja podnesena. U konkretnom predmetu, navedeno je značilo podnošenje građanske tužbe protiv podnositeljice jer se samo tako moglo osporavati raspolaganje imovinom koju je majka učinila u njezinu korist.

Iako su države primarno pozvane tumačiti domaće pravo, Europski sud ispituje jesu li učinci tog tumačenja u skladu s Konvencijom (*Čolić protiv Hrvatske*, br. 49083/18, stavci 47.-48., 18. studenog 2021.). U predmetu podnositeljice, Europski sud je utvrdio da je člankom 158. stavkom 1. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) propisano da je tužitelj koji povuče tužbu dužan tuženiku nadoknaditi parnične troškove, osim ako je tužba povučena odmah nakon što je tuženik udovoljio zahtjevu tužitelja. Tada je iznimno, tuženik dužan nadoknaditi troškove postupka tužitelju. Osvrćući se na prigovore podnositeljice da državno odvjetništvo nije odmah povuklo tužbeni zahtjev nakon podmirenja poreznog duga te da ona kao tuženik nije podmirila osporavanu tražbinu i udovoljila tužbenom zahtjevu, zbog čega primjena citirane odredbe ZPP-a u njenom predmetu nije bila moguća, Europski sud je istaknuo da je:

- tužba u predmetu podnositeljice povučena 17 dana nakon što su nadležna porezna tijela potvrdila da majka podnositeljice više nije imala nepodmiren porezni dug;
- sukladno praksi Vrhovnog suda², koju je dostavila zastupnica, za primjenu iznimke predviđene člankom 158. stavak 1. ZPP-a dovoljno je da je dug namirio ili tuženik kao dužnik ili zainteresirana treća strana;
- podnositeljicu zahtjeva i njezinu majku u različitim postupcima zastupao je isti odvjetnik te su stoga obje bile upoznate sa svim relevantnim okolnostima.

Slijedom navedenog, Europski sud nije mogao utvrditi da su zaključci domaćih sudova da je tužba povučena „odmah“ i da je podnositeljica udovoljila tužbenom zahtjevu time što je njezina majka kao dužnik podmirila dug, bili proizvoljni ili očigledno nerazumni.

² Odluke Vrhovnog suda (i) Rev 1013/04-2 od 7. ožujka 2006., (ii) Rev-744/2010 od 13. listopada 2010., (iii) Revx-794/12 od 30. siječnja 2013., (iv) Rev 240/2023 od 28. studenoga 2023.

Dodatno, podnositeljica je znala da njezina majka ima nepodmireno dugovanje prema poreznim vlastima, stoga je prihvaćanjem dara od majke sama prouzročila tužbu. Dakle, ne može se reći da je tužba države protiv podnositeljice bila zlonamjerna ili neutemeljena ([Karahasanoğlu protiv Turske](#), br. 21392/08 i 2 drugih zahtjeva, stavak 138., 16. ožujka 2021.). Nadalje, podnositeljica zahtjeva trebala je znati da osporavanje osnovanosti tužbenog zahtjeva države nije imalo razumne izgleda za uspjeh i da se ulaskom u dugotrajan parnični postupak izlaže riziku snošenja troškova postupka.

Konačno, Europski sud se osvrnuo i na iznos troškova postupka koji je podnositeljica bila dužna platiti, napomenuvši da on nije nerazumno visok u usporedbi s vrijednošću predmeta spora³ te dokazima koji su izvedeni, dobrim dijelom i na prijedlog podnositeljice koja je aktivno sudjelovala u parnici.

Slijedom navedenog, Europski sud je zaključio da su domaći sudovi utvrdili odgovornost za troškove postupka na pošten način i u skladu s načelom kontradiktornosti postupka te da je predmetna odluka bila razmjerna legitimnom cilju pravilnog djelovanja pravosudnog sustava i zaštite prava drugih zbog čega nije došlo ni do povrede prava na mirno uživanje vlasništva.

Stoga je zahtjev podnositeljice proglasio očito neosnovanim i stoga nedopuštenim.

Ovu analizu izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Analiza ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te nije obvezujuća za taj Sud.

© 2024. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava

³ Vrijednost predmeta spora iznosila je 318.320,88 HRK (otprilike 43.500 EUR)